

10 § va-lagen

Att anläggning för dagvattenavledning från allmänna platser utgjorts av makadamdiken som anlagts i grönområden har inte befriat fastighetsägare från avgiftsskyldighet för ändamålet dagvatten gata (dg).

K R äger fastigheten H 45:333, K R äger fastigheten H 45:184, A O äger fastigheten H 45:171, I och L A äger fastigheten H 45:170, J S äger fastigheten 45:167, O och G D äger fastigheten H 45:180, E B äger fastigheten H 45:72, B A äger fastigheten H 45:125, A-M och M A äger fastigheten H 45:164. Ifrågasvarande fastigheter, som samliga är belägna inom det s.k. Petersbergsområdet i Hemmeslöv och Eskilstorp, ligger inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning vad avser ren- och spillvatten samt dagvatten gata. Hemmeslöv och Eskilstorp var från början enbart ett sommarstugeområde men på senare tid har åretruntbosättningen ökat så att relationen mellan fritidshus och permanentbostäder numera är ca hälften vardera. Området är detaljplanlagt.

Fastighetsägarna yrkade att Va-nämnden skulle fastställa att de inte skulle åläggas betalningsskyldighet för dagvatten gata.

Kommunen bestred yrkandet.

Sökandena angav följande som grund för sitt yrkande. För det första avser kommunen att anlägga makadamdiken i grönområdena vilket inte kommer fastighetsägarna till godo eftersom anläggningen inte kommer att avvattna gatorna. För det andra finns det ett exploateringsavtal avseende Annas, Ingas och Kristinas väg där exploatören enligt § 3 f) åtar sig att utföra och bekosta erforderliga dagvattenledningar om så påfordras. De enskilda fastighetsägarna kan inte bindas vid några ekonomiska åtaganden med beaktande av exploateringsavtalet. För det tredje anser de att makadamdikena inte fyller godtagbar standard i tekniskt avseende. Anläggningen uppfyller inte kraven enligt 12 § va-lagen. Dikena leder inte till dränering av gatorna. Andra kommuner som anlagt sådana diken har haft problem med dessa. Anläggande av makadamdiken framstår som en meningslös åtgärd för de problem som finns i området.

Kommunen angav följande som grund för sin inställning. Sedan kommunen utfört åtgärder för avledande av vatten från de allmänna platserna inom Petersbergsområdet anser sig kommunen berättigad att ta ut avgift av ägare till fastigheter inom planområdet enligt 10 § va-lagen. Åtgärderna kommer att innebära att de allmänna platserna avvattnas. Taxeenliga avgifter för detta ändamål kommer kraftigt att underskrida kommunens kostnader för åtgärderna. Med hänsyn härtill anser kommunen att det inte finns någon rättslig grund för fastighetsägarnas invändningar.

Till utveckling av sin talan anförde sökandena bl.a. följande: Kommunen har för avsikt att ta ut anläggningsavgift för dagvatten gata av fastighetsägarna i Petersbergsområdet. För att ta ut avgift för dagvatten gata anser de att det bör

krävas att anläggningen också ligger i gatan, vilket den planerade och påbörjade anläggningen inte gör, samt att den har en viss kvalitet. Av karta framgår att kommunen inte på någon punkt av området utfört anläggning för dränering av gatan. Man har grävt en del makadamdiken på områdets grönområden, vilket dock inte kan betraktas som dränering av gata. Ingen gata har dränerats på konventionellt sätt och inte på något ställe har rännstensbrunn anlagts. Primärdikena ligger så glest att vissa fastigheter inte får någon effekt av dem. Att grönområdena avvattnas är de inte direkt betjänta av.

Området har sedan exploateringstiden på 1960 – 70-talen besvärats av en mycket hög grundvattennivå och olika förslag har diskuterats för att sänka nivån. Kommunen har anlagt några primärdiken i Petersbergsområdet. Mätningar i anslutning till dessa diken visar att någon sänkning av grundvattennivån inte har skett. Nivån ligger konstant på 70 – 80 centimeter under marknivån oavsett om det regnar eller är torrt. Efter ett år var utloppsröret helt igensatt så att rensning måste ske. Fastighetsägarna anser inte att dessa makadamdiken uppfyller de krav man kan ställa på ett dagvattensystem. Enligt S S, Geokonsult, beror den höga grundvattennivån på att området ligger strax nedanför Hallandsåsen och att de regnmängder som faller på åsen rinner ner och fyller på grundvattenet. Marken i området har måttlig genomsläpplighet, vilket gör det svårt att dränera. Risken är att makadamdikena kommer att fyllas med sand. Fastighetsägarna förordar i stället att ett tidigare förslag, som innebar att den gamla spillvattenledningen byggs om till dagvattenledning, dvs. ett konventionellt dagvattensystem med en rör till rör-anslutning, genomförs. En sådan lösning skulle kosta 15 000 kr per fastighet. I Växjö och Helsingborg har kommunerna gått ifrån makadamdiken. Sådana diken kommer att medföra ett stort underhållsbehov i framtiden. Avsikten är att fastighetsägare skall kunna släppa ut sitt takvatten i dikena. Dräneringen skall ligga 20 centimeter under grundsulan, dvs. 70 - 80 centimeter under marknivån. För anslutning med självfall krävs att anslutningspunkten ligger på 120 centimeter under marknivån.

Kommunen har till utveckling av sin talan anfört bl.a. följande: Sedan den tredje och sista etappen av arbetet slutförts, vilket beräknas ske under våren 2004, kommer dagvattenanläggningen, som i huvudsak är lokaliserad till allmän platsmark, att vara utbyggd inom alla delar av Petersbergsområdet. Därefter avser kommunen att debitera fastighetsägarna för ändamålet dagvatten gata. Enligt 10 § va-lagen är fastighetsägare skyldig att erlagga anläggningsavgift för ändamålet dagvatten gata sedan kommunen utfört åtgärder för avledande av dagvatten från allmänna platser inom området. Anläggning för dagvatten gata syftar till att avvattna både gator och allmänna platser. Avgiften tas ut för att täcka kommunens kostnader för de åtgärder som vidtas för att avleda vatten från gator, torg och andra allmänna platser inom planområdet, vilket fastighetsägarna får anses ha nytta av. Även allmän platsmark berättigar till avgiftsuttag för dagvatten gata. Den tilltänkta avgiften kommer inte ge kommunen full kostnadstäckning för anläggningen. Kommunen instämmer i att hela Hemmeslövsområdet har problem med dagvattnet och att det beror på det utsatta läget i förhållande till Hallandsåsen, det höga grundvattentrycket och närheten till havet.

Kommunen anser makadamdikena vara en lämplig lösning för gata och allmän plats. Dikena kommer att få effekt och det är kommunens uppgift att se till att anläggningen sköts. Eventuellt kommer fastighetsägarna att få koppla in sina fastigheter på dikena men för detta kommer inte avgift för dagvatten fastighet att påföras eftersom det inte finns någon förbindelsepunkt i traditionell mening. Kommunens åtgärder syftar inte i första hand till en direkt avvattning av fastigheterna inom området. Det primära syftet med utbyggnaden i området är att rädda byggnationen i området så att vattennivån sänks under grundläggningen. Avvattningen av de allmänna platserna inom området förväntas ändå medföra en förbättrad grundvattensituation för hela området. Effekten av anläggningen är bäst närmast dikena. I Petersberg finns också ett traditionellt dagvattensystem i gatan och de nya dikena kommer nog ha effekt på dessa gamla ledningar. Även makadamdiken är ett rörbundet system och kommunen anser att den har rätt att ta ut avgift för detta.

Fastighetsägarnas farhågor ifråga om underhållet är ogrundade och för övrigt inte av beskaffenhet att kunna frita dem från avgiftsskyldighet. Liksom för den allmänna va-anläggningen i övrigt ankommer det på kommunen att svara för erforderligt underhåll av den här aktuella dagvattenanläggningen så att den hela tiden kan fylla sitt ändamål. Även den kommer att ingå i kommunens skötselplan och att omfattas av kommunens beredskap inom va-området. Kommunen är medveten om att den valda lösningen har ett underhållsbehov som medför att man måste spola systemet minst en gång per år för att upprätthålla en bra funktion. Vattnet är järnhaltigt och rörledningarna måste ligga under vatten för att undvika igensättning.

Sökandena tillade följande: Kommunen hävdar att fastighetsägarnas farhågor om underhåll av anläggningarna är ogrundade. Underhåll och rensning har ersatts av samtliga rör och av Röe kanal efter det att makadamdikena anlagts. Vid otaliga tillfällen har brunnslock farit upp genom vattentrycket med påföljd att stora vattenmassor vället upp och dränkt gator och fastigheter.

Va-nämnden yttrade:

I 10 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (va-lagen) föreskrivs att huvudmannen för en allmän va-anläggning har rätt att av ägare till sådan fastighet inom en detaljplan som är avsedd för bebyggande ta ut avgift för att vatten från allmänna platser inom planområdet avleds genom anläggningen. Sådan avgift får emellertid inte tas ut innan åtgärder för avledandet blivit utförda.

Avgiftsskyldighet för dagvattenavledning från allmänna platser förutsätter inte – till skillnad från när det gäller avgiftsskyldighet för övriga nyttigheter – att den enskilda fastigheten har något behov eller någon direkt nytta av dagvattenavledningen. Nyttan för fastigheten får i stället sägas ligga just i det förhållandet att avledning görs från gator, torg, parker och andra allmänna platser inom planområdet.

Sökandena har för det första gjort gällande att de inte är avgiftsskyldiga för att dikena har placerats i grönområden, vilket inte kommer dem till godo eftersom

anläggningen inte kommer att avvattna gatorna. Avgiftsskyldighet enligt 10 § va-lagen gäller dagvattenavledning inte enbart från gator utan från alla platser som är allmänna. Något krav på att anläggning för dagvattenavledning från allmänna platser skall vara placerad i gata finns inte. Att anläggningen är placerad i grönområden och inte i själva gatan medför alltså inte att fastighetsägarna kan undgå avgiftsskyldighet. Som framgår ovan förutsätter inte heller avgiftsskyldigheten att den enskilda fastigheten har någon direkt nytta av dagvattenavledningen eller att fastighetsägare kan koppla in sig på anläggningen. Sökandenas invändning kan således inte vinna beaktande.

För det andra har sökandena hänvisat till exploateringsavtal avseende Annas och Kristinas väg från år 1974 och härvid gjort gällande att de enskilda fastighetsägarna inte kan bindas vid några ekonomiska åtaganden med beaktande av exploateringsavtalet.

Exploateringsavtalet för Annas och Kristinas väg berör överhuvudtaget inte de i förevarande mål aktuella fastigheterna, varför inte heller denna sökandenas invändning kan vinna beaktande. Inte heller övrig utredning i målet innehåller omständigheter eller uppgifter av den arten att de talar för en befrielse från avgiftsskyldigheten.

Slutligen har sökandena anført som grund för att de skall undgå avgiftsskyldighet att de av kommunen anlagda makadamdikena inte uppfyller godtagbar standard i tekniskt avseende och att de inte uppfyller kraven enligt 12 § va-lagen.

Enligt 12 § va-lagen skall en allmän va-anläggning utföras och drivas så att den uppfyller de krav som från miljö- och hälsoskyddssynpunkt skall tillgodoses samt vara försedd med de anordningar som krävs för att den skall fylla sitt ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet. Det torde ankomma på huvudmannen för anläggningen att själv välja teknisk lösning för anläggningens utförande, under förutsättning att lösningen uppfyller lagens nyssnämnda krav.

Enligt Va-nämndens mening är makadamdiken en fullt godtagbar teknisk lösning för att avleda dagvatten och uppfyller kraven i 12 § va-lagen. Det är också ett utförande som inte är ovanligt. Att makadamdiken kräver en del underhåll innebär inte att systemet inte kan anses uppfylla va-lagens krav.

Sökandena kan således inte undgå avgiftsskyldighet för dagvatten gata. Deras talan skall därför lämnas utan bifall.

Sökandenas talan lämnades utan bifall.

Beslut 2004-10-07, BVa 47

Mål nr Va 54/02, Va 107 – 109/02, Va 111/02, Va 114 – 117/02